

Vergaderjaar 2001–2002

28 012

Samenvoeging van de gemeenten Echt en Susteren en toevoeging van de kern Nieuwstadt aan Sittard-Geleen

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 28 november 2001

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering de gestelde vragen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

1. Inleiding

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Met de regering zijn zij in beginsel voorstander van vrijwillige herindeling, maar met de kanttekening dat bij een vrijwillige herindeling ook steeds gekeken dient te worden naar de gevolgen van die herindeling voor de omliggende gemeenten.

Met interesse hebben de leden van de VVD-fractie kennisgenomen van het wetsvoorstel inzake de gemeentelijke herindeling van de gemeenten Echt en Susteren. Deze leden betreuren wel de lange tijd die het geduurd heeft alvorens dit wetsvoorstel bij de Tweede Kamer werd ingediend en dat als gevolg daarvan de datum van 1 januari 2002 voor de realisatie van de herindeling niet meer haalbaar was.

Met betrekking tot de samenvoeging van de gemeenten Echt en Susteren hebben zij nog een aantal vragen. Naar de mening van de leden van de VVD-fractie zouden gemeentelijke herindelingsbesluiten met een vrijwillig karakter in beginsel kunnen worden gehonoreerd. Heeft de regering redenen om te twijfelen aan de intenties van de gemeenten Echt en Susteren waar het het vrijwillig karakter van de samenvoeging betreft in het licht van de algehele bestuurlijke inrichting van de provincie Limburg? De regering wijkt met dit wetsvoorstel af van de gelijklopende raadsbesluiten van de gemeenten Echt en Susteren en het goedkeuringsbesluit van de gedeputeerde staten van Limburg nadat zij deze getoetst heeft aan het vigerend herindelingsbeleid.

Acht de regering de besluiten van de gemeenten en gedeputeerde staten in strijd met het vigerende herindelingsbeleid? Zo ja, welke onderdelen van het beleid betreft dit dan?

¹ Samenstelling:

Leden: Te Veldhuis (VVD), ondervoorzitter, De Cloe (PvdA), voorzitter, Van den Berg (SGP), Van de Camp (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Hoekema (D66), Rijpstra (VVD), O.P.G. Vos (VVD), Rehwinkel (PvdA), Wagenaar (PvdA), Luchtenveld (VVD), Duijkers (PvdA), Verburg (CDA), Rietkerk (CDA), Halsema (GroenLinks), Kant (SP), Balemans (VVD), De Swart (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Slob (ChristenUnie), Pitstra (GroenLinks) en Horn (PvdA).

Plv. leden: Van Beek (VVD), Zijlstra (PvdA), Ravestein (D66), Van Wijmen (CDA), Bakker (D66), Balkenende (CDA), Barth (PvdA), Gortzak (PvdA), Dittrich (D66), Cherribi (VVD), Van den Doel (VVD), Van Oven (PvdA), Apostolou (PvdA), Cornielje (VVD), Belinfante (PvdA), Mosterd (CDA), Th. A. M. Meijer (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe (SP), Van Splunter (VVD), Nicolai (VVD), Wijn (CDA), Rouvoet (ChristenUnie), Rabbae (GroenLinks) en Kuijper (PvdA).

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Echt en Susteren. Deze leden vragen of de regering het juist acht om bij een vrijwillige fusie een deel van de gemeente Susteren, namelijk de kern Nieuwstadt, aan een andere gemeente toe te voegen? Waarom wijkt zij af van het advies van de Raad van State?

De leden van de fractie van D66 hebben met positieve belangstelling kennisgenomen van onderhavig wetsvoorstel. Zoals in de regel het geval is, steunen de leden van de D66-fractie een vrijwillige samenvoeging van onderop. De onderhavige fusie voldoet aan de criteria die daaraan moeten worden gesteld, al blijft het betreurenswaardig dat nog steeds met kleinere «postzegelplannen» wordt gewerkt. Wat is het oordeel van de regering over de aanpak van de provincie op dit punt, zoals door het huidige college van gedeputeerde staten gevolgd? Deze leden stemmen in met het wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Echt en Susteren en toevoeging van de kern Nieuwstadt aan Sittard-Geleen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met gemengde gevoelens kennisgenomen van het wetsvoorstel voor de samenvoeging van Echt en Susteren, en de toevoeging van de kern van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen. Deze leden hechten in algemene zin aan de totstandkoming van herindelingen van onderop, waarbij aan de behoeften van de lokale gemeenschappen maximaal tegemoet wordt gekomen. De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat instemming ten aanzien van onderhavig voorstel bij de gemeentebesturen en gemeenteraden van Echt, Susteren, Sittard-Geleen en bij de gedeputeerden en provinciale staten in Limburg ontbreekt. Deze leden constateren dat de door deze bestuurders geuite bezwaren zich toespitsen op de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen. De leden van de GroenLinks-fractie laten zich graag overtuigen door de argumenten van de regering om deze herindeling zo door te zetten als in onderhavig wetsvoorstel neergelegd, maar zien daartegen de nodige bezwaren en willen die graag aan de regering voorleggen.

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben kennisgenomen van de voorstellen tot de vrijwillige samenvoeging van Echt en Susteren en de toevoeging van Nieuwstadt aan de gemeente Sittard-Geleen. In de memorie van toelichting stelt de regering dat het voorliggend voorstel een vrijwillige herindeling betreft. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen of dit nog steeds de basis van voorliggend wetsvoorstel vormt, aangezien de desbetreffende gemeenten Echt en Susteren het niet eens zijn met de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard en Geleen.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel tot samenvoeging van de gemeenten Echt en Susteren. Het feit dat deze samenvoeging berust op een vrijwillige keuze van beide gemeenten willen zij extra zwaar laten meewegen in hun beoordeling van het voorstel. Niettemin zijn zij het met de regering eens dat een vrijwillig tot stand gekomen herindelingsvoorstel een inhoudelijke beoordeling ervan door de wetgever niet in de weg staat.

2. Inhoud van het voorstel

In afwijking van de ontwerperegeling, vastgesteld door de raden van de gemeente Susteren en Echt en goedgekeurd door gedeputeerde staten van de provincie Limburg, stelt de regering in het wetsvoorstel voor de kern Nieuwstadt af te scheiden van de gemeente Susteren en toe te voegen aan de gemeente Sittard-Geleen. De leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd of de regering van mening is dat de geloofwaardigheid van

de politiek in het geding is als de regering een voorstel, dat wordt gesteund door de desbetreffende gemeenteraden en de provincie, wijzigt. Hoe wil de regering voorkomen dat er een sfeer ontstaat van «ze doen in Den Haag toch wat ze willen»?

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) maakt een scheiding tussen het stedelijke ontwikkelingsgebied van Sittard-Geleen en het landelijke gebied van de gemeente Susteren. Nieuwstadt behoort niet tot het stedelijke gebied maar tot het landelijke gebied. Is de regering het met de leden van de PvdA-fractie eens dat ook bij een stad een groene zone kan horen en dat de gemeente Sittard-Geleen ook zorgvuldig met het landelijke gebied zal kunnen omgaan?

Het provinciaal bestuur van Limburg schrijft in een brief aan de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 23 oktober 2001¹ dat het niet geheel kan bevroeden waarop de regering doelt als zij in de memorie van toelichting stelt dat de ontwikkeling van Nedcar in relatie tot aspecten als veiligheid, geluid en milieu pleit voor een integraal bestuur. De leden van de PvdA-fractie verzoeken de regering om een reactie op deze brief van het provinciaal bestuur van Limburg.

Is het de regering bekend of de gemeenten Susteren en Echt in de nieuw te vormen gemeente vormen van binnengemeentelijke decentralisatie tot stand wensen te brengen? Zo ja, is er dan de bereidheid dit voornemen (financieel) te ondersteunen?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de regering terecht constateert dat het geografische gebied van de gemeente Echt en Susteren gelegen is tussen de twee grotere centrumgemeenten Roermond en Sittard-Geleen. Waarom belicht de regering in dit licht bij het verschil van oriëntatie van het gebied van Echt en Susteren alleen de positie van Nieuwstadt en niet bijvoorbeeld het Noordelijk deel van de gemeente Echt: het Ei van St. Joost?

Heeft de regering de bedoeling om in de toekomst het Ei van St. Joost te betrekken bij eventuele herindelingsplannen voor midden-Limburg gelet op de bestuursmonitor van de provincie Limburg? Wat betekent dit voor de bestuurskracht van de nieuwe gemeente Echt-Susteren op de langere termijn?

De regering hanteert de toekomstige ontwikkeling van Nedcar (liggend in de gemeente Sittard-Geleen) als een argument om Nieuwstadt toe te voegen aan de gemeente Sittard-Geleen. Mag hieruit worden afgeleid dat Nedcar en de gemeente Sittard-Geleen plannen hebben om het terrein van Nedcar uit te breiden op het gebied van Nieuwstadt en dat in die situatie integraal bestuur noodzakelijk wordt geacht?

In de memorie van toelichting wordt niet toegelicht wat de consequenties van dit wetsvoorstel is voor de onderwijsvoorzieningen.

Kan de regering meedelen of en zo ja, welke effecten deze herindeling heeft voor het aanbod van de onderwijsvoorzieningen in de nieuwe gemeente Echt-Susteren en voor de kern Nieuwstadt?

De leden van de CDA-fractie nemen kennis van de maatschappelijke oriëntatie in de regio op Sittard-Geleen. Is het niet zo dat veel meer kernen en mensen tot in Duitsland en België toe maatschappelijk georiënteerd zijn op Sittard-Geleen?

Deze leden vragen of het niet logisch is de nieuwe autosnelweg tussen Nieuwstadt en Sittard als nieuwe gemeentegrens te nemen tussen de gemeente Sittard/Geleen en Echt/Susteren inclusief Nieuwstadt? Is het mogelijk dit in dit wetsvoorstel te realiseren?

Wat zijn de ruimtelijke problemen bij NedCar?

Wil de regering ingaan op de ruimtelijke argumentatie om Nieuwstadt te betrekken bij de fusie Echt-Susteren, gelet op het volgende.

– Nieuwstadt biedt geen ruimtelijke uitbreidingsmogelijkheid voor de gemeente Sittard-Geleen-Born. Wel zijn in goed overleg tussen betrok-

¹ Ter inzage gelegd op het secretariaat van de commissie.

- kenen en de provincie Limburg afspraken gemaakt over de uitbreiding van het bedrijventerrein van NedCar, het uitbreiden van de weg- en waterinfrastructuur en het versterken van de groenstructuur (het zogenaamde Bottleneck-convenant). Daarmee zijn alle ruimtelijke claims van het stedelijke gebied Sittard-Geleen-Born verzekerd.
- Het stedelijke en het landelijke gebied krijgen door Nieuwstadt bij Echt en Susteren te laten een logische grens in de vorm van de voorziene verbindingsweg tussen de A-2 en het Duitse autowegennet alsmede de aanleg van een grote ecologische verbindingzone.
 - Nieuwstadt ligt nagenoeg geheel in het grondwaterbeschermingsgebied, net als bijna de gehele gemeente Susteren.

Wat zijn de effecten op de (onderwijs)voorzieningen van Susteren/Echt, in het bijzonder het basisonderwijs, vragen de leden van de CDA-fractie tenslotte.

In dit wetsvoorstel is er nog wel een discussiepunt: de positie van de kern Nieuwstadt. De leden van de D66-fractie zijn, zoals bekend uit de behandeling van het wetsvoorstel Sittard-Geleen (26 968), sterk voorstander van de toevoeging van de kern Nieuwstadt aan de gemeente Sittard-Geleen. Het gemeentebestuur van Sittard-Geleen is altijd voor de overgang geweest van de kern Nieuwstadt naar Sittard-Geleen. Het afgelopen voorjaar, om precies te zijn de eerste week van april, was er sprake van «een scharnierpunt in het voortschrijdend inzicht»: overgang van Nieuwstadt naar Sittard-Geleen was niet langer wenselijk. Als argumenten voor deze nieuwe standpuntbepaling noemt het college dat door de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen wederom het ambtelijke apparaat moet worden gereorganiseerd, terwijl de gevolgen van de fusie Sittard-Geleen-Born nauwelijks afgerond zijn. Bovendien komt de continuïteit van het stadsbestuur in gevaar, wegens tussentijdse herindelingsverkiezingen en de daaruit voortvloeiende vorming van een nieuw college. Een meerderheid van de gemeenteraad in Sittard-Geleen kiest voor rust in de stad. Hoe beoordeelt de regering deze twee argumenten van Sittard-Geleen om de kern Nieuwstadt niet naar Sittard-Geleen over te laten gaan? Hoe waardeert de regering de verhoudingen in de raad inzake het al dan niet pleiten voor overgang van Nieuwstadt naar Sittard-Geleen? Kan de regering ook haar mening geven over het standpunt van de provincie Limburg met betrekking tot de positie van Nieuwstadt? Kan de regering reageren op het kroonargument van de gemeenten Echt en Susteren dat met het vertrek van de kern Nieuwstadt het draagvlak voor de fusie te sterk is verzwakt?

Deze leden zijn van mening dat de argumenten voor toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen verre de doorslag geven boven de (praktische) bezwaren van Sittard-Geleen. Immers, Nieuwstadt is sterk verweven met Sittard-Geleen, de inwoners van Nieuwstadt zijn overwegend georiënteerd op de voorzieningen in de gemeente Sittard-Geleen, de inwoners van Nieuwstadt zijn in grote meerderheid voorstander van toevoeging aan Sittard-Geleen en een integraal bestuur ten aanzien van het aan Nieuwstadt grenzende bedrijventerrein van NedCar is wenselijk. Toevoeging van Nieuwstadt aan de gemeente Sittard-Geleen is dan ook een logische stap in de herindelingsprocedures in deze regio. Wat betekent de overgang van de kern Nieuwstadt naar Sittard-Geleen voor de onderwijsvoorzieningen in de nieuwe fusiegemeente?

Voor de leden van de GroenLinks-fractie staat in de discussie over schaalvergroting van gemeenten het te verwachten takenpakket voorop. Taken en ambtelijke organisatie dienen op elkaar te zijn afgestemd, zodat een voorzieningenaanbod waarmee voldaan wordt aan de behoefte, gegarandeerd is. Zij constateren dat de bestuurskrachtmonitor voor Midden-Limburg eerst in het voorjaar van 2002 gereedkomt, en vragen daarom of

deze herindeling vanuit dat oogpunt niet wat te vroeg komt. Naar het oordeel van deze leden zou de inwerkingtreding van het wetsvoorstel wellicht beter kunnen worden uitgesteld, zodat een integrale bestuurlijke visie en een integrale afweging voor het hele gebied mogelijk wordt. Waarom, zo vragen deze leden, ontbreekt het thans aan zo'n integrale beoordeling en, indien die niet ontbreekt, wat is dan de bestuurlijke visie van de regering op Midden-Limburg? Deze leden verzoeken de regering om eens precies aan te duiden wat zij op de lange termijn voorheeft met Midden-Limburg, en daarin de afweging tussen rode, groene en blauwe zones, de lokale bestuurskracht van gemeenten en hun onderlinge samenhang mee te nemen. Is het niet zo dat, indien gewacht wordt op de bestuurskrachtmonitor voor Midden-Limburg, een betere integrale visie tot stand kan komen en een betere afweging kan worden gemaakt tussen de verschillende mogelijkheden voor herindelingen in Midden-Limburg? Waarom heeft de regering daar niet op gewacht en is zij wellicht bereid het onderhavige wetsvoorstel alsnog tot volgend jaar uit te stellen? Welke nieuwe gegevens komen met het gereedkomen van die monitor beschikbaar? Is de regering zonder de genoemde bestuurskrachtmonitor thans al wel in staat tot zo'n integrale afweging voor de regio Midden-Limburg? Heeft de regering haast met dit wetsvoorstel of wil zij de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel nog een half jaar uitstellen?

In de tweede plaats willen de leden van de GroenLinks-fractie graag weten of er de komende jaren in Midden-Limburg nog meer herindelingen zullen volgen. Sommige gemeentebesturen wijzen op de voortgaande ontwikkeling van Roermond; door anderen wordt de onderhavige herindeling met haast bepleit. Het in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein «Ei van St. Joost» in Echt, en de vraag waar dit terrein in de toekomst onder komt te vallen, speelt daarbij zeker een rol. Ook de positie van Maasbracht, Swalmen en Ambt Montfort komt wellicht op termijn ter discussie te staan. De leden van de GroenLinks-fractie vragen daarom een overzicht van de stand van zaken met betrekking tot mogelijke nieuwe herindelingen in de regio. Tevens verzoeken zij om uitsluitel over de vraag of binnen vijf jaar een nieuwe herindeling noodzakelijk dan wel wenselijk is die (mede) direct betrekking heeft op de gemeenten uit dit wetsvoorstel. Acht de regering het op elkaar stapelen van herindelingen goed beleid, dat het aanzien en de betrouwbaarheid van de overheid ten goede komt?

Ten aanzien van het wetsvoorstel zelf willen de leden van de GroenLinks-fractie opmerken dat de vrijwillige samenvoeging waarvan aanvankelijk sprake was, thans geheel van de baan blijkt te zijn. Wat heeft de regering eigenlijk gedaan om dit te voorkomen? In schriftelijke reacties en de inbrengen tijdens de hoorzitting in de Kamer hebben de gemeentebesturen van Susteren en Echt naar voren gebracht dat de vrijwillige samenvoeging van beide gemeenten uitging van het behoud van Nieuwstadt voor de nieuw te vormen gemeente. Dat Nieuwstadt in het voorstel bij Sittard en Geleen wordt gevoegd, doet naar hun oordeel geweld aan het vrijwillige karakter. Dit onderkent ook de Raad van State in zijn advies. De besturen spreken van een gevoelige verzwakking voor het bestuurlijke draagvlak van de nieuw te vormen gemeente, en vragen de Kamer ter zake om een amendement voor te stellen. Wat is de reactie van de regering op deze bezwaren? Wat zijn zijn argumenten om te kiezen voor een gemeente Echt-Susteren met 28 duizend inwoners en minder bestuurlijke slagkracht, dan voor een gemeente Echt-Susteren met 32 duizend inwoners en een grotere bestuurlijke slagkracht? Staat dat niet haaks op de conclusies en aanbevelingen van de Stuurgroep krachtige gemeenten? Hoe zal de minister reageren, indien een amendement om Nieuwstadt bij de samenvoeging van Echt en Susteren te voegen, een meerderheid in de Kamer zou krijgen?

Het gemeentebestuur van Sittard-Geleen stelt dat Nieuwstadt op dit moment niet aan de gemeente zou moeten worden toegevoegd, wegens het nu gaande samenvoegingsproces van de ambtelijke organisatie en het feit dat nieuwe verkiezingen nodig zijn waarop bevolking noch gemeentebestuur zitten te wachten. Wat is de reactie van de regering op deze bezwaren? Hoe zou zij reageren indien een amendement om de inwerkingtreding van de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen – en daarmee het uitbreiden van de ambtelijke organisatie en het houden van verkiezingen – uit te stellen tot 2004 of 2006, door de Kamer zou worden aangenomen?

Het provinciebestuur van Limburg wijst in zijn bijdrage op het belang van een groene buffergemeente, en bepleit de bundeling van Echt en Susteren met Nieuwstadt.

Waarom blokkeert de regering het streven naar een groene buffergemeente tussen Roermond en Sittard-Geleen (de bundeling van Echt en Susteren met Nieuwstadt), en kiest zij daarentegen voor aantasting van het groene karakter van Nieuwstadt door het aan het stedelijke gebied van Sittard en Geleen toe te voegen? Kan zij het behoud van natuurwaarde verzekeren? Hoe wil de regering het mogelijke verlies aan groen in de regio Roermond – Sittard compenseren? Wellicht ten overvloede wijzen deze leden nog op de motie op 23 mei 2001 aangenomen door provinciale staten van Limburg, waarin het aanvankelijk ingediende fusievoorstel wordt ondersteund en de keuze van de regering voor het overhevelen van Nieuwstadt naar Sittard-Geleen wordt veroordeeld. Waarom is de regering van mening dat dit onderdeel van dit wetsvoorstel zo cruciaal is, dat daarvoor de democratisch tot stand gekomen besluitvorming moet worden opzijgezet?

Deze leden zouden de regering willen verzoeken de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen te heroverwegen. Met de Raad van State vragen zij of aan het onderhavige voorstel moet worden vastgehouden. Verder merken zij op dat een toereikende motivering voor dit onderdeel in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel ontbreekt. Kan de regering daaraan in haar antwoord alsnog voldoen?

In het Goedkeuringsbesluit hebben Provinciale Staten van de provincie Limburg (19-09-2001) uiteengezet dat met de voorgestelde (vrijwillige) fusie een gemeente ontstaat met een omvang die goed past bij de opgaven en ambities in het stedelijke gebied tussen Sittard-Geleen en Roermond. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen de regering te reageren op de vraag in hoeverre dit provinciale Goedkeuringsbesluit nog geldt als basis van voorliggend wetsvoorstel. De provincie en de desbetreffende gemeenten hebben immers beiden meegedeeld niet voor de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen te zijn.

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel over de fusie van Sittard en Geleen stelde de regering dat de kern Nieuwstadt niet zo maar kon worden toegevoegd aan deze nieuwe gemeente (26 968, nr. 3). Naar haar mening zou een dergelijke operatie niet veel meerwaarde hebben. Toch blijkt deze mening binnen een jaar te zijn veranderd aangezien zij nu zelf voorstelt om juist deze kern toe te voegen aan het voorstel van de vrijwillige fusie van Echt en Susteren. Een motie over deze toevoeging is bij de kamerbehandeling in 2000 nog ontraden. In dat licht bevreemdt het genoemde leden om nu te lezen dat de overgang van Nieuwstadt wordt beschouwd als een logische afronding van de herindeling Sittard-Geleen (memorie van toelichting, bladzijde 3). De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen de regering een waardeoordeel te geven over de procedure die wordt gevolgd met het voorliggende wetsvoorstel. Daarbij vragen zij ook in het algemeen te reageren op het herindelen per motie, zoals nu eigenlijk het geval lijkt te zijn.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen een nadere toelichting op het voorstel Nieuwstadt toe te voegen aan Sittard-Geleen. In haar

reactie op opmerkingen van de Raad van State noemt de regering de wenselijkheid van een integraal bestuur wegens aspecten van infrastructuur, veiligheid en milieu. Uit de brief van de provincie Limburg aan de vaste commissie van BZK (van 23-10-2001) blijkt dat deze aspecten tot onduidelijkheid leiden. Daarom verzoeken genoemde leden de regering om hier verder op in te gaan.

De leden van de SGP-fractie hebben er behoefte aan met betrekking tot de vrijwillige fusie van de gemeenten Echt en Susteren, evenals destijds bij de behandeling van de wetsvoorstellen Sittard-Geleen en Venlo e.o., op te merken dat de afzonderlijke behandeling van herindelingen in dit gebied een goede integrale afweging ervan in de weg staat. Deze leden steunen overigens wel de door beide gemeenten voorgestelde samenvoeging tot een krachtige plattelandsgemeente. De gemeenten hebben zelf aangegeven met de samenvoeging een antwoord te willen geven op «een zekere toenemende kwetsbaarheid op terreinen als professionalisering en continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening», teneinde een kwalitatief beter lokaal bestuur te realiseren. Vanuit de benadering van deze leden dat bestuurlijke knelpunten doorslaggevend moeten zijn voor herindeling, weegt dit voor hen zwaar.

De vragen van deze leden richten zich in het bijzonder op de toevoeging van de Susterense kern Nieuwstadt aan Sittard-Geleen. Zij constateren dat de regering dit geen «ernstige verzwakking» vindt voor de nieuwe gemeente Echt-Susteren. Naar de mening van de provincie Limburg en de betrokken gemeenten is echter wél sprake van een «gevoelige verzwakking». Op grond van welke argumenten meent de regering dat dit niet het geval is? Deze leden vragen verder naar het draagvlak voor dit onderdeel van het wetsvoorstel, aangezien geen van de betrokken overheden, gemeenten noch de provincie, hierachter staan.

Deze leden citeren uit de nota naar aanleiding van het verslag bij wetsvoorstel TK 26 968, van 23 mei 2000: «De toevoeging van de kern Nieuwstadt (aan Sittard-Geleen) kan in de ogen van het kabinet geen grote bijdrage leveren aan de versterking van de centrumgemeente en het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden daarvan. Omgekeerd ondervindt de kern Nieuwstadt geen negatieve gevolgen op maatschappelijk en sociaal gebied door de voorgestelde herindeling» (TK 26 968 nr. 5, bladzijde 17). Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot het centrale argument in de toelichting op het nu voorliggende wetsvoorstel, die vooral de nadruk legt op de sterke verwevenheid tussen Nieuwstadt en Sittard-Geleen, alsmede het nieuwe, bij het vorige wetsvoorstel nog niet genoemde argument van de ligging van Nieuwstadt dicht tegen het bedrijventerrein van NedCar aan, zo vragen deze leden. Zij vragen verder meer specifiek naar de oriëntatie van Nieuwstadt op Sittard-Geleen. Deze oriëntatie geldt immers ook voor andere Susterense kernen, dus kan geen zelfstandig argument zijn, zo menen zij. Vervolgens wijzen zij erop dat Nieuwstadt onderdeel uitmaakt van een groenstructuur, waarvan het belangrijk is dat deze gehandhaafd blijft aan de rand van het sterk stedelijke gebied Sittard-Geleen. Hoe weegt de regering dit aspect? De leden van de SGP-fractie vragen ook naar het grensbeloop waar dit wetsvoorstel toe leidt. Zou handhaving van de huidige grens tussen Sittard-Geleen en Susteren niet logischer zijn, aangezien deze grens parallel loopt met de aan te leggen snelweg langs de noord-oostgrens van Sittard-Geleen? Tenslotte vragen zij naar de toegevoegde waarde van Nieuwstadt voor Sittard-Geleen in de sfeer van de woningbouw. Zien zij het juist dat daarvoor geen enkele ruimte meer is in genoemde kern?

3. Voorgeschiedenis

Tussen de vaststelling van de ontwerpregeling door de gemeenteraden van Susteren en Echt en de goedkeuring door gedeputeerde staten van de provincie Limburg zit een periode van ruim een half jaar. Is het de regering bekend, zo vragen de leden van de PvdA-fractie, waarom er zoveel tijd heeft gezeten tussen de vaststelling en de goedkeuring van de ontwerpregeling en heeft het provinciaal bestuur indertijd de goedkeuring wellicht opgehouden in afwachting van de stemming in de Tweede Kamer over het wetsvoorstel Sittard-Geleen?

Waarom, zo vragen de leden van de PvdA-fractie, is het provinciaal bestuur van Limburg in eerste instantie niet expliciet ingegaan op de opmerkingen die gemaakt zijn tijdens het debat over de herindeling van Sittard-Geleen om in het licht van de plannen tot samengaan van de gemeenten Susteren en Echt, nadrukkelijk de bestuurlijke toekomst van de kern Nieuwstadt in relatie tot Sittard-Geleen in beeld te brengen?

De regering verwijst in de memorie van toelichting naar de motie van de leden Hoekema, De Cloe en Balemans (Kamerstukken II 1999/2000, 26 968, nr. 7) ingediend bij de behandeling van het wetsvoorstel gericht op de samenvoeging van de gemeenten Sittard en Geleen. De leden van de VVD-fractie merken, voor alle duidelijkheid, echter op dat deze motie voor de stemmingen is ingetrokken maar dat de regering desalniettemin de provincie Limburg een nader verzoek heeft gedaan tot een visie op de bestuurlijke positie van Nieuwstadt. De provincie oordeelt dat er geen reden is om Nieuwstadt toe te voegen aan Sittard-Geleen.

Wat waren de argumenten van de provincie die tot haar oordeel hebben geleid?

Hoe waardeert de regering deze argumenten in het licht van het voorliggende wetsvoorstel?

4. De overgang van personeel van Echt-Susteren naar de gemeente Sittard-Geleen

Hoeveel ambtenaren zouden overgaan naar de gemeente Sittard-Geleen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie, indien de kern Nieuwstadt bij deze gemeente zou komen? Nu de gemeenten Susteren en Echt al flink bezig zijn met het voorbereiden van het in elkaar schuiven van de ambtelijke organisaties, zijn de leden van de PvdA-fractie benieuwd of het inderdaad zo is dat er straks geen ontslagen vallen en dat de gemeente zelfs mensen tekortkomt? (Zie ook het Limburgs Dagblad van 8 september 2001).

In hoeverre wordt de druk op de ambtelijke organisatie vergroot van de gemeente Sittard-Geleen door de samenvoeging met Nieuwstadt en de overgang van 20 tot 30 ambtenaren, vragen de leden van de VVD-fractie. In hoeverre zijn deze ambtenaren overtollig voor de gemeente Sittard-Geleen? Wat betekent dit voor de positie van deze ambtenaren?

5. Kiesrechtelijke aspecten

In het definitieve wetsvoorstel stelt de regering toch verkiezingen te willen in Sittard-Geleen nadat Nieuwstadt is toegevoegd, omdat anders de inwoners van Nieuwstadt geruime tijd niet onder een mede door hen gekozen bestuur zouden vallen. Sittard-Geleen heeft meegedeeld grote bezwaren te hebben tegen nieuwe verkiezingen, omdat deze de ontwikkeling van de nieuwe gemeente te veel verstoren.

Het inwonertal van Sittard-Geleen komt door toevoeging van Nieuwstadt boven de 100 000 uit, zodat de gemeente in een andere categorie komt wat betreft het aantal raadsleden. Wil de regering reageren op de

gedachte dat, als de gemeente Sittard-Geleen met de toevoeging van Nieuwstadt net niet boven de 100 000 inwoners uitgekomen was, er geen verkiezingen geweest zouden zijn en de inwoners van Nieuwstadt ook niet in de gemeente vertegenwoordigd zouden zijn? Wat zou er dan zijn misgegaan?

De leden van de PvdA-fractie verzoeken de regering om een reactie op de stelling dat het bij herindelingen/grenscorrecties regelmatig voorkomt dat inwoners niet direct via verkiezingen zijn vertegenwoordigd in het bestuur van nieuw gevormde gemeenten (denk aan de inwoners van de Vinex-wijken Leidschenveen en Ypenburg) en dat de nu geldende regels om nieuwe verkiezingen bij een herindeling voor te schrijven een zekere mate van willekeurigheid (inwonergrens van 10 procent en/of toename van het aantal gemeenteraadsleden) hebben.

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering om een reactie op het idee van de gemeente Sittard-Geleen van een gekozen dorpsraad voor Nieuwstadt, tot de reguliere verkiezingen van 2006? Denkt de regering dat de gemeente Sittard-Geleen in het geval dat het inwonertal onder de 100 000 gebleven zou zijn, wel positief tegenover het wetsvoorstel zou staan?

Hoe staat de regering, zo vragen de leden van de PvdA-fractie, tegenover het idee om de herindeling Echt-Susteren en de toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen een jaar later, dus per 1 januari 2004 te laten ingaan, waardoor de gemeente Sittard-Geleen meer tijd heeft om de schijnbaar moeizame bestuurlijke ontwikkeling van de vorig jaar gevormde gemeente op orde te krijgen en de gemeente Susteren-Echt toch op korte termijn de gewenste zekerheid heeft dat de samenvoeging van de gemeenten doorgang zal vinden? (Bij de herindeling van Bergen, Egmond en Schoorl werd voor een vergelijkbaar model gekozen. De herindeling ging een jaar later in zodat er pas een jaar later verkiezingen gehouden hoefden te worden. Intussen hadden de gemeenten wel de zekerheid dat de herindeling zou doorgaan.) De regering heeft er bij nader inzien toch de voorkeur aan gegeven dat in Sittard-Geleen verkiezingen zullen worden gehouden. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of het wel mogelijk is (los van de vraag of het al dan niet wenselijk is) om via dit wetsvoorstel af te wijken van artikel 52 van de Wet algemene regels herindeling.

Met betrekking tot de kiesrechtelijke aspecten maakt dit wetsvoorstel het noodzakelijk om wederom gemeenteraadsverkiezingen te houden in de gemeente Sittard-Geleen, merken de leden van de VVD-fractie op. In hoeverre vertraagt en bemoeilijkt een dergelijke verkiezing de bestuurlijke processen die thans plaatsvinden in Sittard-Geleen als gevolg van de eerdere samenvoeging van Sittard en Geleen?

Tijdens de hoorzitting gehouden door de Tweede Kamer op 14 november 2001 stelde de gemeente Sittard-Geleen dat toen noch nu behoefte bestaat aan de toevoeging van Nieuwstadt gelet op de noodzaak om wederom verkiezingen te houden noch dat die behoefte bestaat voor de voorzienbare toekomst.

Hoe beoordeelt de regering het niet bestaan van deze behoefte voor de voorzienbare toekomst in het licht van het voorliggende wetsvoorstel?

Zoals de regering al zegt in dit wetsvoorstel betekenen herindelingsverkiezingen een zware belasting voor de gemeente Sittard-Geleen. De Raad van State heeft in zijn advies duidelijk kenbaar gemaakt dat het afzien van herindelingsverkiezingen na toevoeging van Nieuwstadt aan Sittard-Geleen niet wenselijk is. Heeft de regering overwogen de ingangsdatum van inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel uit te stellen, opdat de verkiezingen in de gemeente Sittard-Geleen en in de nieuwe gemeente Echt-Susteren op een later gelegen datum, bijvoorbeeld 1 januari 2004, kunnen worden gehouden? Zo ja, waarom heeft de rege-

ring niet voor deze optie gekozen? Zo nee, hoe kijkt zij tegen deze mogelijkheid aan? Kan de regering in de nota naar aanleiding van het verslag onder meer ingaan op de democratische legitimatie van de besturen in Echt en Susteren indien de ingangsdatum van het wetsvoorstel voor herindeling wordt uitgesteld en eveneens op de gevolgen voor de ambtelijke organisatie in Echt en Susteren na eventuele uitstel van de herindeling?

De leden van de fractie van de ChristenUnie kunnen de bezwaren invoelen die aangevoerd worden door Sittard-Geleen op het punt van het wederom organiseren van gemeenteraadsverkiezingen. Toch wegen deze bezwaren naar hun oordeel niet op tegen het democratische belang van de inwoners van Nieuwstadt die bij het niet houden van dergelijke verkiezingen gedurende enkele jaren hun kiesrecht niet kunnen laten gelden. De genoemde leden vragen de regering te reageren op de bezwaren die vanuit Sittard-Geleen zijn aangevoerd tegen het houden van verkiezingen. Zij vragen hoe zij de argumentatie beoordeelt dat het proces van harmonisatie van beleid, stadsvisie en organisatie-ontwikkeling zou worden verstoord door het houden van tussentijdse verkiezingen.

In de memorie van toelichting, aldus de leden van de SGP-fractie, gaat de regering niet in op hetgeen de gemeente Sittard-Geleen naar voren heeft gebracht, namelijk dat nu de nieuwe gemeente in een intensief harmonisatieproces verwickeld is, zij er geen behoefte aan heeft dat Nieuwstadt bij haar gevoegd wordt en als gevolg daarvan nieuwe verkiezingen gehouden moeten worden, zodat binnen korte tijd tweemaal verkiezingen gehouden worden in Sittard-Geleen, wat voor de gemeente een forse belasting is. Hoe weegt de regering deze argumenten, vragen deze leden.

6. Regio-indeling

In het wetsvoorstel staat dat wat betreft de indeling van de politieregio's er vanuit operationele overwegingen, noch vanuit bedrijfsmatige overwegingen een zwaarwegende voorkeur bestaat voor de indeling van de nieuwe gemeente bij een specifieke regio. Het lagere inwonersaantal van de noordelijke regio gaf de doorslag voor de keuze voor indeling bij deze regio.

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of er bij de keuze voor deze regio rekening is gehouden met de zeer sterke oriëntatie van Susteren en een bijna zo sterke oriëntatie van Echt op Sittard-Geleen en dus op Zuid-Limburg. Is de regering op de hoogte van de moties die de gemeenteraden van Echt en Susteren hebben aangenomen en waarin de voorkeur wordt uitgesproken voor aansluiting bij de regio Zuid-Limburg? Kan de regering in dit verband ook aangeven:

- a. of het juist is dat de bevolking van Midden en Noord Limburg groeit, terwijl het bevolkingsaantal van Zuid Limburg licht daalt en
- b. of de ligging van de nieuwe gemeente Echt-Susteren, dichtbij het industriële complex van Nedcar in de Westelijke Mijnstreek, rekening houdend met rampenbestrijding, een reden is om aansluiting bij de zuidelijke regio te overwegen?

De regering noemt in de memorie van toelichting het aspect van integraal bestuur in de regio, daarbij doelend op het industriegebied van Nedcar. Is de regering ervan op de hoogte dat er in het gebied al afspraken zijn gemaakt tussen «rood, wit en blauw» in het kader van de regio Limburg-Noord, zoals de provincie Limburg meedeelde tijdens de hoorzitting in de Tweede Kamer over voorliggend wetsvoorstel?

De gemeente Susteren ligt dichtbij het bedrijventerrein Holtum-Noord. In geval van een ramp zal ook de toekomstige gemeente Echt-Susteren hierbij betrokken zijn. Geeft het veiligheidsplan voor dit bedrijventerrein

voldoende waarborgen dat bij een indeling van Echt-Susteren bij Limburg-Noord en van Holtum-Noord bij Limburg-Zuid, er geen problemen bij rampenbestrijding zullen ontstaan?

Kan de regering de argumenten voor indeling van de nieuwe gemeente Echt-Susteren bij de regio Noord-Limburg dan wel de regio Zuid-Limburg overzichtelijk op een rijtje zetten?

In het POL is vastgelegd dat Echt en Roermond gezamenlijk het industrieterrein dat tussen beide gemeenten in ligt, zullen ontwikkelen en beheren. Hoe staat de regering tegenover het idee om het bedrijventerrein toe te voegen aan de gemeente Roermond en de kernen Ohé en Laak aan Echt toe te voegen, zodat Echt-Susteren geheel een groene gemeente blijft en nog duidelijker voor een indeling van Echt-Susteren bij de regio Limburg-Zuid kan worden gekozen?

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat samenvoeging van de gemeenten Echt en Susteren noodzakelijk is om te komen tot een kwalitatief goed lokaal bestuur, dat als belangrijke partner kan optreden in de relatie tot de centrumgemeenten Roermond en Sittard-Geleen en tot de provincie.

Echt behoort tot het stedelijk gebied Roermond (Limburg-Noord). De inwoners van Echt zijn economisch en sociaal sterk gericht op Roermond. Susteren daarentegen behoort tot Zuid-Limburg en haar inwoners zijn veelal op Sittard-Geleen georiënteerd. De regering maakt in dit wetsvoorstel de keuze om de nieuwe gemeente Echt-Susteren onder te brengen bij de politie-regio Limburg-Noord. In het kader van de brandweer en rampenbestrijding is het van belang dat het uitgangspunt van territoriale congruentie is gewaarborgd. Dat betekent dat de grenzen van de hulpverleningsdiensten samenvallen met de grenzen van de politieregio's. Het onderhavige wetsvoorstel doorbreekt derhalve de «natuurlijke oriëntatie» van Susteren op Sittard-Geleen. De oude gemeente Echt zal zich, wat betreft de hulpverleningsinstantie, niet langer moeten richten op de regio Limburg-Zuid maar zich moeten heroriënteren op Noord- en Midden-Limburg. Denkt de regering dat deze geforceerde heroriëntatie op Noord- en Midden-Limburg problemen kan opleveren, bijvoorbeeld met betrekking tot de bereikbaarheid van het ziekenhuis?

Wat betekent de indeling van Echt-Susteren bij het arrondissementsparket Roermond voor dit arrondissement?

7. Financiële aspecten en inwerkingtreding

Hoe ziet de regering de toekomstige financiële situatie van de nieuwe gemeente Echt-Susteren, vragen de leden van de D66-fractie. Heeft de overgang van Nieuwstadt naar Sittard-Geleen betekenis voor de vraag of Sittard-Geleen in aanmerking komt voor de gelden in het kader van het Grote Stedenbeleid? Is de regering van mening dat Sittard-Geleen qua problematiek op het gebied van economische dynamiek en sociaal-maatschappelijke opvang thuishoort in het Grote-Stedenbeleid?

Hoe beoordeelt de regering de lastenverzwaring van bepaalde groepen belastingplichtigen, in het bijzonder kleine bedrijven en winkels, in de nieuwe gemeente Sittard-Geleen? Overweegt de regering een tarief-differentiatie in te voeren die recht doet aan de situatie na de herindelings?

De voorzitter van de commissie,
De Cloe

De griffier van de commissie,
De Gier